

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

Міжрегіональної Академії управління
персоналом

“ 16 ” листопада 2021 р.
К.С.В. Храпатий

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка» Котеленець Анастасії Миколаївни на тему:
«Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського
господарства України»

ВИТЯГ

із протоколу № 7 міжкафедрального семінару Міжрегіональної Академії
управління персоналом від 16 листопада 2021 року

Присутні:

керівник семінару – Даций Олександр Іванович, доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

вчений секретар семінару – Романова Лідія Василівна, доктор економічних
наук, професор, завідувач кафедри маркетингу;

члени семінару:

Котляров Валерій Олександрович, кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Козлова Алла Іванівна, кандидат економічних наук, старший науковий
співробітник, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки;

Дмитренко Геннадій Анатолійович, доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці;

Коваль Микола Іванович, кандидат економічних наук, доцент, старший
науковий співробітник, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування.

Ганжуренко Ірина Валеріївна, доктор економічних наук, професор кафедри
управління персоналом та економіки праці;

Кришталь Галина Олександрівна, доктор економічних наук, доцент кафедри
обліку і оподаткування;

Червінська Любов Петрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри менеджменту;

Каліна Ірина Іванівна, доктор економічних наук, доцент, в.о. завідувача
кафедри журналістики;

Карбовська Любов Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри маркетингу.

Порядок денний:

1. Обговорення дисертаційної роботи Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України», поданої для попередньої експертизи на предмет її рекомендації до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертація виконана в Національному університеті «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – д.держ. упр. Шестаковська Тетяна Леонідівна, доцент кафедри публічного управління та менеджменту організації Національного університету «Чернігівська політехніка».

Рецензенти дисертації: д.е.н. Каліна І.І., к.е.н. Карбовська Л.О.

Слухали:

1. Доповідь здобувача Котеленець Анастасії Миколаївни про ступінь обґрунтованості і достовірності основних положень, висновків і пропозицій, наукової новизни, викладених у дисертаційній роботі на тему «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертація виконана в Національному університеті «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Тема дисертації Котеленець Анастасії Миколаївни була затверджена на засіданні вченої ради Чернігівського національного технологічного університету від 02.10.2019 р. №8.

Науковий керівник – д.держ. упр. Шестаковська Тетяна Леонідівна, доцент кафедри публічного управління та менеджменту організації Національного університету «Чернігівська політехніка».

У доповіді Котеленець Анастасії Миколаївни відображена актуальність теми, зміст дослідження, наукова новизна, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

По завершенні доповіді дисертанту було поставлено низку запитань, зокрема:

- к.е.н., доцент Коваль М.І.:

На сьогодні досить актуальним є питання запуску ринку сільськогосподарської землі в Україні. Які ключові можливості та ризики прийнятого законодавства щодо ринку землі в Україні.

Відповідь Котеленець А.М.:

В ході проведеного дослідження ідентифіковані ключові можливості та ризики впровадження представленого законодавства щодо зняття мораторію на землю в Україні:

1) доступ іноземців до ринку землі в Україні. Наболілим питанням для українців у межах земельної реформи залишається відкриття ринку для іноземців.

2) доступ юридичних осіб до ринку землі в Україні. Є декілька ризиків відкриття ринку землі для юридичних осіб, насамперед, її масове скуповування великими агрохолдингами та падіння інвестиційної привабливості України.

3) стратегічність та поетапність відкриття ринку землі. Авторська позиція полягає у тому, що це має бути стратегічно та тактично продуманий поступовий процес. Варто за наступні півроку опрацювати дієві інструменти.

4) питання фінансового забезпечення.

5) вирішення питань щодо функціонування договорів Емфітевзису та довгострокової оренди землі. На нашу думку, у розроблених законопроектах варто розкрити питання щодо надання власнику землі права в односторонньому порядку припиняти договори користування землею.

6) розрахунок вартості землі. Передбачено, що після повноцінного відкриття ринку землі її вартість буде залежати від нормативної грошової оцінки. Однак зауважимо, що половина с/г земель залишилася без нормативної грошової оцінки.

7) електронні аукціони. Електронні аукціони після відкриття ринку стануть інструментом продажу землі.

8) землі громадам. У рамках нових земельних законопроектів, державні землі с/г призначення за межами населених пунктів передаватимуться об'єднаним громадам, сільрадам та міським радам.

- д.е.н., доцент Каліна І.І.:

Яка дорожня карта ефективного впровадження земельної реформи в Україні?

Відповідь Котеленець А.М.:

Шість першочергових кроків, які мають бути пройдені у 2021 році:

1. Впровадження ринкових земельних відносин.
2. Розбудова та запуск земельного реєстру.
3. Покращення якості, доступу, наповненості та інтероперабельності кадастрових даних.
4. Розвиток іпотечного кредитування та доступ до фінансування дрібних виробників.
5. Допомога громадянам у плануванні землекористування та управлінні земельними ресурсами.
6. Захист та управління землями заповідних територій.

Після ухвалення законопроектів про земельну децентралізацію №2194 та електронні аукціони №2195 головні сили будуть спрямовані на впорядкування аграрного реєстру. Не менш важливим пунктом земельної реформи є реорганізація Держгеокадастру та формування роботи його окремих служб.

- д.е.н. Ганжуренко І.В.:

Вами представлена структура організаційно-економічного механізму державного регулювання використання земельних ресурсів на засадах екологічності. Що на вашу думку передбачає охорона земельних ресурсів та екологізація сільського господарства.

Відповідь Котеленець А.М.:

Охорона земельних ресурсів та екологізація сільського господарства насамперед передбачає: використання інтегрованого підходу до організації управління земельними ресурсами, сприяння підвищення його координованості і результативності; забезпечення значно ширшого впровадження інноваційних екологічно збалансованих технологій у сфері землекористування; реформування системи моніторингу земель на рівні держави, ведення земельного кадастру і землеустрою; формування умов для більш максимально можливого забезпечення неперервності використання ділянок, стан яких у більшості наближається до природного; сприяння збалансуванню співвідношення між певними видами угідь і забезпечення еколого-економічної безпеки та рівноваги територій у різних регіонах; значне розширення площі лісів, лісових смуг й інших захисних насаджень відповідно до науково обґрунтованих індикаторів, які розроблятимуться із урахуванням відповідних регіональних й місцевих особливостей; зростання частки сільськогосподарських угідь екстенсивного використання у відповідності до науково обґрунтованих індикаторів, які розроблятимуться із урахуванням регіональних й місцевих особливостей; використання технологій щодо відновлення виведених із ріллі деградованих, або ж малопродуктивних і техногенно забруднених сільськогосподарських угідь; адаптація до європейських стандартів щодо відведення земель під сприяння розміщення об'єктів будівництва, промислового виробництва, транспорту, зв'язку та інше; сприяння розробці й ширшому впровадженню інноваційних біологічних засобів щодо захисту рослин у відповідному сільськогосподарському виробництві та інші.

- к.е.н., с.н.с. Козлова А.І.:

Вами у 2 розділі дисертації розглядався нормативно-правовий механізм державного регулювання земельних відносин в Україні. Які результати планується отримати від практичного впровадження закріплених норм нового законодавства?

Відповідь Котеленець А.М.:

Прийняття нового законодавства практичне впровадження закріплених у ньому норм дозволить:

1) забезпечити інтереси держави як представника народу України під час включення сільськогосподарських земель до економічного обігу;

2) спрямувати фінансову активність при обігу сільськогосподарських земель в русло реального виробництва, підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва шляхом виключення спекулятивних операцій на ринку земель;

3) припинити незаконне використання сільськогосподарських земель без належних правових підстав (невитребувані паї, запроектовані польові шляхи, господарські двори, сінокоси і пасовища тощо);

4) досягти сталого землекористування за рахунок введення і реалізації проектів землеустрою, з еколого економічного обґрунтування сівозмін;

5) підвищити інвестиційну привабливість аграрного сектора та економіки України в цілому.

- д.е.н., професор Червінська Л.П.:

Які основні завдання державної політики у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення повинні бути в умовах децентралізації.

Відповідь Котеленець А.М.:

Відповідно до суспільних вимог, основними завданнями державної політики у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення повинні бути: зміцнення продовольчої безпеки країни; захист законних інтересів власників та користувачів земельних ділянок; покращання рівня зайнятості сільського населення та демографічного стану у сільській місцевості; забезпечення сталого землекористування, раціонального та ефективного використання земель; забезпечення сталого розвитку сільських громад; підвищення капіталізації та ліквідності землі як економічного активу; забезпечення справедливої ціни на землю та рівня плати за користування землею; запобігання уникненню фіскальних втрат і застосування тіньових схем ухиляння від оподаткування, рейдерських схем захоплення земель, використання підставних осіб у разі набуття права власності та користування на землю; запровадження механізмів запобігання спекулятивним операціям та монополізації земель сільськогосподарського призначення.

- д.е.н., професор Дацій О.І.:

Які стратегічні напрями механізмів державного регулювання розвитку земельних відносин в Україні вами визначені.

Відповідь Котеленець А.М.:

Стратегічні напрями механізмів державного регулювання розвитку земельних відносин в Україні нами пропонується систематизувати за такими групами:

1. Науковий (розроблення Державних програм розвитку земельних відносин та Регіональних програм; ініціювання створення локальних інноваційних формувань; підвищення рівня результативності наукових досліджень через систему соціальних і економічних мотиваторів).

2. Економічний (науково-обґрунтоване збалансування витрат бюджету на науку, освіту, інноваційну діяльність, виробництво; розробка заходів щодо стимулювання збільшення частки витрат на інновації; розроблення прозорої системи пільг і дотацій активним учасникам земельних відносин).

3. Інтелектуальний (розроблення системи мотиваційних заходів для науковців з метою спонукання їх до проривних досліджень та недопущення імміграції талановитої молоді; галузеве збалансування підготовки наукових кадрів).

4. Інституційний (всебічна законодавча підтримка розвитку земельних відносин; створення регіональних інноваційних фондів з метою акумуляції коштів на удосконалення земельних відносин).

5. Інформаційно-комунікаційний (формування при дорадчих службах консультаційних центрів, відділів із питань реалізації моделі розвитку земельних відносин; формування системи інформаційного забезпечення розвитку земельних відносин; розробка програмного забезпечення для впровадження інформаційних технологій «блокчейн»).

6. Страховий (створення мотиваційної системи по залученню страхових організацій до страхування суб'єктів земельних відносин; диференціація ризиків).

- д.е.н., професор Романова Л.В.:

Які переваги та можливості використання такого інструменту механізмів державного регулювання розвитку земельних відносин, як земельний аудит для територіальних громад.

Відповідь Котеленець А.М.:

Процес децентралізації влади відкрив для органів місцевого самоврядування – територіальних громад – нові повноваження, а також надав у розпорядження великі масиви земель сільськогосподарського призначення в комунальну власність. Від того, наскільки правильно вдасться визначити, які земельні ділянки належать до того чи іншого факту обробітку та накопичити інформацію про права власності й права користування в межах громади, буде залежати сума отриманих коштів у бюджет органу місцевого самоврядування. Але без аудиту це неможливо зробити. Звичайно, самостійними силами можна визначити володіння громади, накопичити дані з різних реєстрів, але на це підуть місяці часу вже завантажених землевпорядних відділів. Землевпорядний аудит, в першу чергу, дозволяє отримати межі територіальної громади, межі земельних ділянок та прав на них у цифровому вигляді у спеціальній системі. Функціонал сервісу містить відомості про кожну земельну ділянку. Окрім атрибутивних даних, голові громади будуть доступні дані з державних реєстрів. Це, перш за все, дані Держгеокадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Окрім земель в межах громади, органи місцевого самоврядування також отримують земельні ділянки за межами населених пунктів, які раніше перебували у розпорядженні Держгеокадастру. Проте через низку причин далеко не всі земельні ділянки були включені до проєкту інвентаризації. Розв'язання цієї проблеми є важливим аспектом ефективного функціонування громади. Отже, одним із перших етапів землевпорядного аудиту є оцінка наповненості земельного банку.

Доповідачем були надані обґрунтовані відповіді на поставлені запитання учасників засідання.

Слухали рецензентів: д.е.н. Каліну І.І., к.е.н. Карбовську Л.О. Рецензенти зазначили, що дисертаційна робота Котеленець Анастасії Миколаївни є завершеною науковою роботою на актуальну тему, виконаною автором самостійно. Отримані дисертантом результати та висновки характеризуються науковою новизною, мають важливе теоретичне та практичне значення. Впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну діяльність підтверджено відповідними довідками.

Науковий керівник, д.держ.упр., Шестаковська Тетяна Леонідівна відзначила, що робота виконана на належному науково-теоретичному рівні, основні висновки дослідження знайшли практичне впровадження в діяльності підприємств, у науково-дослідній діяльності та в навчальному процесі університету. Основні положення і висновки дисертаційної роботи знайшли

відображення у 10 публікаціях автора, пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

За змістом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, нормативним актам МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії і може бути рекомендована до подання у спеціалізовану вчену раду.

В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь: д.е.н., професор Романова Л.В., д.е.н. Ганжуренко І.В., д.е.н., професор Дацій О.І.

У виступах науковців відзначена актуальність, новизна, теоретична і практична цінність дисертаційної роботи, а також висвітлені рекомендації щодо подальшого використання її наукових і практичних результатів. Було підкреслено, що дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

УХВАЛИЛИ:

Дисертація Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог.

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з основними науково-дослідними роботами.

Вдосконалення управління розвитком землекористування у сільському господарстві України в умовах сьогодення набуває нової ваги та актуальності. Це пов'язано з активізацією заходів по формуванню ринку землі в Україні, посиленням відкритості вітчизняної економіки, глобальних впливів на розвиток аграрного виробництва, прискоренням інноваційно-інвестиційних процесів у ньому. В умовах загострення конкурентної боротьби на аграрних ринках земельні ресурси та землезабезпеченість у поєднанні з сучасними агротехнологіями стають потужним чинником конкурентоспроможності вітчизняного виробництва у світовому вимірі, формування середнього класу сільського населення, розвитку супутніх галузей виробничої діяльності. Тому виникає постійна необхідність у вдосконаленні інституційних засад землекористування у сільському господарстві, управлінської парадигми та концепції раціонального та сталого землекористування, визначенні вартості та оцінки земельних ресурсів, організаційно-економічному забезпеченні модернізації агровиробничих процесів з урахуванням існуючої системи

землекористування та землеволодіння, планування сільських територій, соціальних наслідків підвищення продуктивності праці для населення та зайнятості на селі.

Вирішення проблем організації й управління розвитком раціонального сільськогосподарського землекористування в умовах трансформації земельних відносин присвячено чимало досліджень і опублікованих робіт. Теоретичні аспекти трансформації земельних відносин, а також проблеми розвитку відносин власності і створення на їх основі форм господарювання ринкового типу знайшли своє відображення в наукових працях учених економістів-аграрників: В. Амбросова, А. Вервейка, О. Вишневської, П. Гайдуцького, О. Галича, В. Горлачука, Г. Гуцуляка, А. Даниленка, Д. Добряка, В. Зіновчука, М. Калінчика, С. Кваші, М. Кропивка, Ю. Лупенка, П. Макаренка, М. Маліка, А. Мартина, В. Меселя–Веселяка, Л. Новаковського, П. Саблука, А. Сохничка, М. Федорова, М. Хвесика, В. Шияна та ін. Їх дослідження зосереджені переважно на економічних аспектах адаптації аграрного господарювання до ринкових умов. Узагальнено важливі теоретичні та прикладні підходи до вирішення проблем організації виробництва, становлення різноукладних форм господарювання, вирішення соціально-економічних проблем розвитку сільських територій з урахуванням особливостей та динаміки земельних відносин.

Дослідження проведено в рамках науково-дослідної роботи Чернігівського національного технологічного університету за темами: «Стратегічні пріоритети та механізми фінансового забезпечення інноваційного розвитку базових галузей національного господарства» (державний реєстраційний № 0118U004407), в рамках якої авторкою обґрунтовано підхід до вдосконалення державного регулювання використання земель сільського господарства; «Розвиток економіки в умовах глобалізаційних викликів: національний та регіональний виміри» (номер державної реєстрації 0116U003596), де дисертанткою запропоновано пропозиції щодо моделювання розвитку складових інвестиційного потенціалу використання земель сільського господарства.

2. Мета і задачі дослідження.

Метою дисертаційної роботи є науково-методичне та практичне вирішення завдань та засобів управління розвитком раціонального землекористування у сільському господарстві. Для досягнення мети було поставлено та вирішено наступні завдання:

- визначити соціально-економічну та екологічну сутність, ринкові чинники, прояви та принципи раціонального землекористування;
- обґрунтувати зміст стратегічного управління сільськогосподарського землекористування з урахування інноваційно-інвестиційних складників;
- поглибити методичні підходи щодо здійснення оцінки ефективності землекористування у сільському господарстві;
- здійснити аналіз структури та ефективності аграрного землекористування України;
- обґрунтувати особливості бонітування ґрунтів та кадастру земельних ресурсів;

- визначити рівень технічного та меліоративного забезпечення процесів землекористування у галузі;
- обґрунтувати зміст державних програм та підтримки раціонального землекористування у сільському господарстві;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення соціально-економічних відносин у процесі сільськогосподарського землекористування;
- визначити роль та особливості інноваційно-інвестиційного проектування в удосконаленні управління розвитком раціонального аграрного землекористування.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення та нові наукові результати, що характеризуються як науково значимі з огляду на потреби теорії та практики за спеціальністю 051 «Економіка».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних засад та розробці пропозицій щодо вдосконалення соціально-економічних відносин у процесі сільськогосподарського землекористування.

Найсуттєвішими теоретичними і практичними результатами, які характеризують наукову новизну дослідження та особистий внесок дисертанта, є такі:

удосконалено:

- систему інноваційно-інвестиційного забезпечення раціонального землекористування сільського господарства на основі організації земельно-майнових комплексів сільських територій, здійснення екологічного аудиту, розробки інноваційно-інвестиційних проектів, регіональних програм землекористування, визначення інвестиційно привабливих земель;
- сукупність чинників раціонального землекористування у сільському господарстві через встановлення його критеріїв та імперативів, джерел фінансування, необхідних меліоративних впливів, стратегій управління;
- організаційно-економічні заходи щодо вдосконалення структури використання земельних ресурсів в умовах великої землезабезпеченості через формування меліоративних комплексів, оптимізацію розмірів агроформувань, диверсифікацію та спеціалізацію аграрного виробництва, здійснення контролю за його ефективністю;

дістали подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат теорії економіки та управління національним господарством в частині уточнення змісту поняття «система державного регулювання земельних ресурсів сільського господарства» та «ефективність регулювання земельних ресурсів» як досягнення такого стану компліментарності, коли сума прямих і непрямих доходів усіх агентів земельних інтересів у динаміці позитивна, що базується на дослідженні автора завдань, витрат і доходів/результатів агентів земельних інтересів (мініагентів, мікроагентів, спільних агентів, держави, регіональних агентів, глобальних агентів) і їх елементів, у тому числі, домогосподарств, кінцевих споживачів, працівників, виробників (особистих селянських господарств,

сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств), проміжних споживачів, приватних іноземних інвесторів, суверенних фондів іноземних держав, міжнародних організацій;

– концептуальний підхід до управління меліоративним забезпеченням раціонального землекористування у сільському господарстві через відновлення відповідної статистики, організацію управлінської меліоративною діяльністю, підготовку сучасних фахівців, залучення нових джерел інвестування, організацію моніторингу екологічних процесів. 4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій, які захищаються забезпечується використанням синтезу сучасних наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених з питань державного регулювання розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського виробництва України;

– організаційно-економічний механізм державної підтримки раціонального землекористування через бюджетне фінансування його цільових програм, регламентацію діяльності агрохолдингів, розширення земельних прав сільських громад, планування сільських територій, бонітування та кадастр земельних ресурсів, кооперування та товарного кредитування дрібних аграрних товаровиробників, дорадництво.

Достовірність досліджень та отриманих результатів обумовлюється належною інформаційною базою: законодавчі та нормативно-правові акти, статистико-економічні матеріали та звіти Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, фінансової звітності соціально-відповідальних бізнес структур, інформаційно-аналітичні бюлетені та огляди, наукові статті та монографії вітчизняних і зарубіжних вчених, результати власних спостережень автора.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Котеленець К.М. полягає в тому, що основні концептуальні та методичні положення, узагальнення і висновки, зроблені автором, доведені до рівня конкретних методик і практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання використання земель сільського господарства.

У дисертації автором:

на теоретичному рівні:

розроблено теоретичну конструкцію системи інноваційно-інвестиційного забезпечення раціонального землекористування сільського господарства на основі організації земельно-майнових комплексів сільських територій;

розширено межі сприйняття економічних категорій «державне регулювання», «землі сільського господарства», «ефективність» та підходи до їх трактування;

систематизовано чинники раціонального землекористування у сільському господарстві через встановлення його критеріїв та імперативів;

розроблено концептуальний підхід до управління меліоративним забезпеченням раціонального землекористування у сільському господарстві;

на практичному рівні:

- розроблено пропозиції щодо вдосконалення соціально-економічних відносин у процесі сільськогосподарського землекористування;
- здійснено аналіз структури та ефективності аграрного землекористування України;
- визначено рівень технічного та меліоративного забезпечення процесів землекористування у галузі;
- представлено зміст державних програм та підтримки раціонального землекористування у сільському господарстві;
- відображено роль та особливості інноваційно-інвестиційного проектування в удосконаленні управління розвитком раціонального аграрного землекористування.

Отримані теоретичні та практичні результати проведеного Котеленець К.М. дослідження підтверджені відповідними довідками апробаційного характеру, що засвідчують впровадження наукових результатів у практичну діяльність:

Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради України (довідка № 41/03-54 від 28.01.2020 р.) при розробці законопроектів у сфері розвитку аграрної галузі України;

- Бучанською міською радою – рекомендації щодо розробки стратегії державного регулювання використання земель сільського господарства (довідка № 957 від 13.10.2021 р.);

- Агенції регіонального розвитку Чернігівської області при розробці заходів щодо забезпечення ефективності використання земель сільського господарства (довідка № 156 від 28.03.2021 р.);

- ТОВ «ЗГОДА ЛАНО» (довідка №18/01 від 18.01.2021 р.) при ідентифікації можливостей нарощення ефективності аграрного виробництва з позиції вирішення соціальних завдань та захисту навколишнього середовища.

5. Апробація результатів дослідження.

Основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, зокрема: «Європейський вимір публічного управління» (м. Чернігів); «Results of modern scientific research and development» (Madrid, 2021); «Science and education: problems, prospects and innovations» (Kyoto, 2021); «Юність науки – 2020: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 2020).

6. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно та повною мірою відображені в публікаціях і доповідалися і обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано автором самостійно та у співавторстві у 10 наукових працях, серед них: 1 підрозділ у колективній монографії, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні (Естонія), 4 праць апробаційного характеру. 3 них відповідають вимогам п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 – 5 публікацій. Загальний обсяг публікацій, що належить автору, становить 4,5 друк. арк.

Монографії:

1. **Котеленець А.М.,** Забаштанський М.М. Еволюція ринку землі та особливості його державного регулювання в Україні. Реалізація економічного потенціалу України: теоретичні та практичні аспекти: монографія / за заг. ред. М.М. Забаштанського. Чернігів: ЧНТУ, 2020. С. 306-316 (1,1 друк. арк.). *Особистий внесок автора: побудовано структуру аграрного сектору країни та виділено його основну роль в інформаційній економіці.* (0,6 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. **Котеленець А.М.,** Забаштанський М.М., Роговий А.В. Продовольча безпека в умовах становлення земельних відносин в Україні. *Науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку».* Випуск 34, частина 2. 2019. С. 355-359 [Міжнародна наукометрична база Google Scholar, фахове видання] (0,45 друк. арк.). *Особистий внесок автора: проаналізовано системи механізмів державного регулювання сільського господарства в розвинених зарубіжних країнах* (0,3 друк. арк.).

3. Котеленець А.М. Напрями формування Державного земельного банку на ринку землі України. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2020. №4., Том3. С.7-12. [Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar, фахове видання] (0,9 друк. арк.)

4. Котеленець А.М. Система економічних відносин між учасниками інфраструктури ринку землі України. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2021. №1. С.282-288. (0,6 друк. арк.). [Міжнародна наукометрична база: Index Copernicus, фахове видання].

5. Котеленець А.М. Перспективи гармонізації соціально-економічних інтересів суб'єктів земельних відносин аграрного сектору України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2021. №1(118). С.115-119. [Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar, фахове видання]. (0,5 друк. арк.).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

6. Kotelenets A.M. Strategic directions of improving land relations in Ukraine. *SocioWorld-Social Research & Behavioral Sciences. Tallinn, Estonia. 2021. Vol. 03. Pp. 92-104.* (0,7 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. Котеленець А.М. Юність науки – 2020: соц.-ек. та гуман. асп. розв. сусп-ва». Секція 8. Акт. пробл. гуманіт. розв. сусп-ва. Підсекція «Філософія». Чернігів: ЧНТУ, 2020. С. 663-665. (0,1 друк. арк.).

8. Котеленець А.М. Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. Pp.280-283 (0,1 друк. арк.).

9. Котеленець А.М. Results of modern scientific research and development. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2021. Pp. 298-302. (0,1 друк. арк.).

10. Котеленець А.М. Європейський вимір публічного управління: матеріали IV регіональної наукової конференції; 18.12.2020 р., м. Чернігів / за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. С.70-75 (0,2 друк. арк.).

7. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо державного регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України. Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Котеленець Анастасії Миколаївни відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих

навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Рекомендувати дисертаційну роботу Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», до подання у спеціалізовану вчену раду.

Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України».

Результати відкритого голосування учасників засідання міжкафедрального наукового семінару Міжрегіональної Академії управління персоналом щодо надання рекомендації до подання у спеціалізовану вчену раду дисертації Котеленець Анастасії Миколаївни на тему: «Державне регулювання використання земельних ресурсів сільського господарства України» і затвердження висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації:

«За» – 11;
«Проти» – немає;
«Утримались» – немає.

Керівник міжкафедрального семінару,
д.е.н., професор

О.І. Дашій

Вчений секретар семінару,
д.е.н., професор

Л.В. Романова